

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА ПРАВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРАКТИЧНИХ РОБІТ
З ДИСЦИПЛІНИ
«ПРИРОДООХОРОННЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО»
спеціальності 101 Екологія

Покровськ, 2021

УДК

Методичні рекомендації до практичних робіт з дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право» спеціальності 101 Екологія/ уклад. М.М. Пархоменко. – Покровськ: ДонНТУ, 2020. – 36 с.

В методичних рекомендаціях представлені: тематичний зміст лекційного курсу, тематика практичних робіт з методичними рекомендаціями до їх виконання, екзаменаційні (залікові) питання, критерії оцінювання самостійної роботи студентів. В посібнику надано список рекомендованої літератури.

Укладач: Пархоменко Марина Миколаївна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри історії та права.

Рецензент: Ганич О.А., директор інституту післядипломної освіти ДонНТУ, к.ю.н.

Відповідальний за випуск: Дмитрик І.В., завідувач кафедри історії та права, к.і.н.

Затверджено навчально-методичним відділом ДонНТУ,
протокол № ____ від _____

Розглянуто на засіданні кафедри історії та права,
протокол № ____ від _____

©Донецький національний технічний університет, 2021

ВСТУП	5
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	6
ТЕМАТИКА ДО ПРАКТИЧНИХ РОБІТ	9
Тема 1. Предмет, метод, система та принципи екологічного правознавства	9
Тема 2. Права й обов'язки громадян,відносно екології.....	9
Тема 3. Джерела екологічного права України.	10
Тема 4. Об'єкти екологічного права.....	11
Тема 5. Суб'єкти екологічного права.	11
Тема 6. Право власності на ресурси природи та право природокористування	12
Тема 7. Правова охорона та використання земель	12
Тема 8. Правова охорона водних ресурсі,їх використання	14
Тема 9. Правова охорона та використання надр.....	14
Тема 10. Правова охорона та використання тваринного світу	15
Тема 11. Правова охорона атмосферного повітря	16
Тема 12. Правове регулювання національної екологічної мережі України	17
Тема 13. Правове забезпечення екологічної безпеки	18
Тема 14. Державне управління в галузі охорони довкілля	20
Тема 15. Юридична відповідальність за екологічні правопорушення	21
Тема 16. Правовий режим об'єктів особливої охорони.	22
ГЛОСАРЬ	24
ЛІТЕРАТУРА.....	26
КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ	29

ВСТУП

Відповідно до Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах освіти України та Положення про організацію навчального процесу в ДонНТУ практичні та самостійні роботи виконуються з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання ті їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання, а також для напрацювання досвіду роботи з нормативно-правовими актами та науковою літературою.

Мета практичних і самостійних робіт є:

- Поглиблення теоретичних знань, здобутих в процесі вивчення певної навчальної дисципліни;
- Формування досвіду самостійної роботи з науковою та іншою юридичною літературою, статистичними даними та мінералами правозастосовної практики;
- Напрацювання досвіду самостійного аналізу положень нормативно-правових актів, виявлення прогалин, колізій та інших проблем законодавства.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Природоохоронне законодавство та екологічне право є нормативною дисципліною, вивчення якої є важливою складовою еколого-правової освіти для студентів вищих навчальних закладів, що особливо важливо для прискорення реформування екологічних відносин у період становлення, розвитку та зміцнення державності. Значне прискорення реформування екологічних правовідносин в Україні й суттєвого оновлення правової бази, регламентації екологічних відносин і сприяє становленню сучасного юриста як спеціаліста у складних відносинах між державою, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами щодо членства, використання, відтворення, охорони природних ресурсів. Забезпечити верховенство закону про сталий розвиток, права та інтереси відповідних суб'єктів.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівця освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр у галузі знань 10 Природничі науки за спеціальності 101 «Екологія».

Природоохоронне законодавство та екологічне право є складною галуззю національного права, яка являє собою систему правових норм, що регулює екологічні відносини щодо власності, використання, екологічної безпеки, відтворення природних ресурсів у нерозривному зв'язку природного середовища з метою реалізації інтересів відповідних суб'єктів та сталий екологічний розвиток, екологічна рівновага в країні та окремих її регіонах.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення екологічних відносин в Україні в галузі екологічного законодавства та природних ресурсів, охорони навколишнього середовища та екологічної безпеки. Ці правовідносини складаються між громадянами, громадянами та організаціями для володіння, використання, відтворення, задоволення екологічних та інших екологічних потреб.

Міждисциплінарні зв'язки: «Правознавство», «Загальна екологія», «Ландшафтна екологія», «Економіка природокористування», «Екологічна експертиза», «Нормування антропогенного навантаження на навколишнє середовище», «Моделювання і прогнозування стану довкілля», «Заповідна справа», «Екологія міських систем» та ін.

Мета та завдання навчальної дисципліни. Метою викладання дисципліни «Екологічне право та екологічне право» є оволодіння теорією та методологією екологічного права, вивчення екологічного законодавства, вміння застосовувати його на практиці, розвиток нового якісного стану екологічного мислення, формування культури . Правосвідомість, поведінка та практика особи, яка ідентифікується у його оточенні.

Основними цілями вивчення дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право» є знання майбутніх фахівців про закони природи як джерела життя; Ознайомлення з основними правовими заходами щодо охорони та використання природи та її компонентів; Знайомство з блоком природоохоронного законодавства; Вивчення екологічного права як складної галузі права; Визначення поняття та видів екологічних злочинів; Аналіз юридичної відповідальності за порушення екологічного законодавства тощо.

У процесі вивчення дисципліни обговорюються питання таких основних підгалузей: земельного, водного, лісового, надрового, фауністичного, заповідного права і міжнародного екологічного права.

Дотримання цих заборон та обмежень є обов'язком, тому компанії та, звичайно, екологи, які повинні складати документи, приймати рішення про прямий чи непрямий вплив на навколишнє середовище та використання природних ресурсів, повинні це знати.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: **знати:**

- Законодавча база щодо охорони навколишнього середовища; - загальні питання та понятійний апарат екологічного права;

- Поняття, класифікація та особливості джерел екологічного права України; - Поняття та типи предметів екологічного права; - теми екологічного права; - правові основи природокористування та охорони навколишнього середовища;

- поняття, зміст та значення власності на природні ресурси; - Поняття, типи, принципи природоохоронного права; - Поняття, сутність, функції та причини екологічної відповідальності за екологічні порушення;

- юридичний супровід земельної реформи; - Особливості еколого-правового режиму надр; - правове регулювання водокористування та охорони вод; - правова охорона та раціональне використання лісів; - Особливості охорони та раціонального використання тваринного і рослинного світу;

- правовий захист повітря; - правова система для спеціальних предметів; - законодавчо встановлений захист навколишнього середовища в промисловості, енергетиці, транспорті, сільському господарстві та населених пунктах;

- предмет та основні принципи міжнародного екологічного права.

вміти:

- правильно застосовувати юридичні поняття на практиці; - встановлення та характеристика правової системи основних природних об'єктів, висвітлення особливостей їх охорони та використання;

- використовувати нормативно-правові акти, що регулюють екологічні відносини в державі;

- на основі аналізу робити конкретні висновки з тієї чи іншої проблеми, а саме визначити вид та структуру екологічного злочину, вид юридичної відповідальності за порушення екологічного законодавства;

- Використовуйте набуті знання у галузі екологічного законодавства та екологічного права у практичній роботі організатора природокористування

ТЕМАТИКА ДО ПРАКТИЧНИХ РОБІТ

Тема 1. Предмет, метод, система та принципи екологічного правознавства

1. Поняття й види об'єктів екологічного права, їх особливості.
2. Суб'єкти екологічного права.
3. Метод правового регулювання екологічно-правових відносин, його особливості
4. Становлення екологічного права.

Питання для обговорення

1. Поняття екологічних відносин і їх різновиди (земельні, водні, лісові, атмосферно-повітряні тощо).
2. Що є предметом екологічного права?
3. Співвідношення екологічного права з іншими галузями законодавства.

Теми для рефератів

1. Екологічна функція держави та права.
2. Екологічне право—самостійна галузь права в системі права України.
3. Принципи екологічного права і законодавства.
4. Система екологічного права.

Тема 2. Права й обов'язки громадян, відносно екології

1. Поняття та особливості екологічних прав громадян, застосування їх у житті. Класифікації екологічних прав громадян.
2. Поняття, зміст, структура екологічних обов'язків громадян.
3. Види екологічних обов'язків громадян, відповідальність за порушення екологічної безпеки.

Питання для обговорення

1. Місце екологічних прав громадян у загальній системі прав людей
2. Екологічні обов'язки громадян у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій природного й техногенного характеру.
3. Які є види екологічних прав громадян?

Теми для рефератів

1. Поняття еколого-правової відповідальності.
2. Відповідальність за порушення законодавства про охорону.
3. Державний облік у сфері охорони навколишнього середовища.
4. Конституція та екологічне права.

Тема 3. Джерела екологічного права України.

1. Поняття й особливості джерел екологічного права України.
2. Система джерел екологічного права.
3. Правова класифікація джерел екологічного права.
4. Конституція України як джерело екологічного права

Завдання

Кабінет Міністрів України відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» видав декрет про введення в окремих місцевості Київської області надзвичайного стану. Президент України скасував вказаний наказ, вказуючи на те, що згідно з Конституцією України прийняття відповідних рішень не входить до компетенції Кабінету Міністрів України, і одночасно звернувся до Конституційного Суду для встановлення визнання його конституційності.

Вирішіть справу. Яке рішення повинен прийняти Конституційний Суд України? Відповідно до повноважень нормативно-правові акти можуть приймати Кабінет Міністрів України? Визначте порядок і підстави оголошення в окремих місцевості надзвичайного стану.

Тема 4. Об'єкти екологічного права.

1. Поняття об'єкту екологічного права.
2. Види об'єкта екологічного права.
3. Правопорушення об'єкта.

Питання для обговорення

1. Дайте визначення об'єкту екологічного права.
2. Які ознаки належать об'єкту екологічного права?
3. Які види об'єкту екологічного права ви знаєте?
4. Що належить до правопорушення об'єкта?

Теми для рефератів

1. Об'єкти екологічного права: сучасні підходи.
2. Природні комплекси.
3. Здоров'я і життя людей від негативного впливу несприятливої екологічної обстановки.

Тема 5. Суб'єкти екологічного права.

1. Поняття суб'єкта екологічного права.
2. Види суб'єкта екологічного права.
3. Правопорушення суб'єкта екологічного права.

Питання для обговорення

1. Що таке суб'єкт екологічного права?
2. Скільки видів суб'єкта екологічного права ви знаєте? Назвіть їх.
3. Що належить до правопорушень суб'єкта?

Теми для рефератів

1. Поняття суб'єкта екологічного права.
2. Правомочності суб'єктів екологічного права.

3. Суб'єкти екологічного контролю та експертизи.
4. Людина як суб'єкт і об'єкт екологічних правовідносин.

Тема 6. Право власності на ресурси природи та право природокористування

1. Види права природокористування.
2. Право власності Українського народу на природні ресурси.

Завдання

Громадянин Вітренко Т. отримав безкоштовну земельну ділянку площею 0,12 га, на якому почав видобувати глину, пісок та підземні води для подальшого їх продажу місцевим підприємцям. Державний інспектор з охорони навколишнього природного середовища Вітренко Т. був притягнутий до адміністративної відповідальності та видано судову заборону, яка забороняла здійснювати такі видобутки в майбутньому. Вітренко Т. оскаржив дії інспектора, зазначивши, що земля є його власністю, а видобутий ним пісок, глина та вода є частиною такої ділянки, і тому право власності на них автоматично впливає з його права на зазначений сюжет..

Вирішити справу. Визначити види правовідносин, що виникли. Які особливості права власності на корисні копалини, які знаходяться на земельних ділянках окремих осіб, передбачені чинним законодавством України? Надати правову оцінку позиції інспектора.

Тема 7. Правова охорона та використання земель

1. Загальнотеоретичні засади використання та охорони земельних ресурсів.
2. Поняття, суб'єкти та об'єкти земельних правопорушень.

Завдання

1. Мешканець міста Рожний Сидоренко розпочав будівництво колодязя глибиною 15 м на своїй приватній земельній ділянці, використовуючи чисті

та підземні води для побутових та господарських потреб за допомогою спеціального пристрою (відцентрового насоса). Під час робіт до нього завітав інспектор територіальної інспекції гірничого нагляду, який перевіряв умови та характер цих робіт, виніс рішення про їх припинення та наклав на Сидоренка адміністративний штраф. Сидоренко оскаржив рішення до суду щодо усунення бар'єрів, пов'язаних із використанням природних ресурсів, та відшкодування шкоди, заподіяної незаконним рішенням інспектора.

Розв'яжіть задачу. Чи є підстави для юридичної відповідальності? Дати обґрунтовану відповідь з посиланням на відповідні статті нормативно-правових актів.

2. Під час перевірки дотримання мисливського законодавства державний екологічний інспектор заарештував на фермі його власника, який гуляв із мисливським собакою, зброєю та пастками без мисливського свідоцтва. На підставі цього інспектор склав адміністративний протокол про порушення правил полювання, наклав на фермера штраф та вимагав відшкодування шкоди, заподіяної порушенням. У суді фермер пояснив, що під час арешту він знаходився на своїй землі. Наявність у ньому мисливської зброї зумовлена умовами безпеки, які нещодавно поширили кабана в цій місцевості, він звик до пасток. Мисливець не має посвідчення 43, оскільки не займається комерційним полюванням на мисливських тварин. Він не знав, що частина землі, якою він володів, належить до категорії мисливських угідь. Документація, що підтверджує його право на приватну сільськогосподарську землю, вірна.

Розв'яжіть задачу. Чи є підстави для юридичної відповідальності? Дати обґрунтовану відповідь з посиланням на відповідні статті нормативно-правових актів.

3. За рішенням міської адміністрації підприємству «Карпати» передано 7 гектарів лісової землі для приватного будівництва для будівництва тваринницької ферми. Отримавши землю, компанія передумала і розпочала будівництво промислового магазину. Державний інспектор контролю та охорони земель виявив порушення конституційного законодавства та надав прокуратурі матеріали для перевірки.

Визначити законність ділових дій. Чи законним є рішення адміністрації?

Тема 8. Правова охорона водних ресурсів, їх використання

1. Об'єкти і суб'єкти права водокористування.
2. Державне управління і контроль у сфері використання та охорони водних ресурсів.
3. Правове регулювання ведення державного водного кадастру.

Завдання

Підприємець Зарудні збирався орендувати озеро для вирощування риби. Сільська рада, до якої він звернувся, пояснила, що для цього йому потрібно було орендувати земельну ділянку під озером, а також орендувати сам водний об'єкт. Однак, щоб уникнути непорозумінь, доцільно отримати дозвіл на використання спеціальної води та видобування живих рибних ресурсів з їх природного середовища існування. Лише після виконання цих дій питання оренди землі може бути розглянуте.

Визначити види правовідносин, які виникли. Який порядок використання водних об'єктів для зайняття рибництвом передбачений чинним законодавством? Проаналізувати поради сільської ради та запропонуйте алгоритм подальших дій підприємця Зарудного.

Тема 9. Правова охорона та використання надр

1. Державне управління і контроль в галузі вивчення, використання та охорони надр.

2. Правове регулювання ведення державного кадастру родовищ і проявів корисних копалин.
3. Юридична відповідальність за порушення гірничого законодавства.

Завдання

Житель с.Ромни Саранчук В. розпочав будівництво колодязя на належній йому землі для використання ґрунтових вод для побутових та господарських потреб за допомогою спеціального технічного пристрою (гідравлічного насоса). Під час будівництва Саранчука відвідав інспектор територіального управління Держгірпромнагляд, який перевіряв умови та порядок проведення робіт та видав указ про їх припинення та про накладення штрафу на Саранчука, зазначивши, що останній порушує існуюче гірниче законодавство. Саранчук оскаржив вирок в суді, зазначивши, що його дії не порушують жодного чинного законодавства, а інспектор проводив перевірку незаконно, з порушенням встановленої процедури, і вирок були винесені через відсутність повноважень інспектора.

Визначте види правовідносин, що виникли. У якій процедурі використання природних ресурсів використовується в задачі? Які документи / дозволи та в якому порядку слід отримувати таку діяльність з точки зору використання природних ресурсів? Чи були в ситуації порушення? Чи діяв інспектор законно? Вирішіть справу.

Тема 10. Правова охорона та використання тваринного світу

1. Державне управління і контроль у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу.
2. Правове регулювання ведення державного кадастру тваринного світу.
3. Юридична відповідальність за порушення фауністичного законодавства

Завдання

Під час перевірки на відповідність чинному законодавству Державна інспекція риб виявила, що Нова Каховка Соколов В. Торгували свіжою рибою на місцевому ринку, не маючи жодного документа, що підтверджує законність вилову такої риби. Як пояснив Соколов, торгівля рибою не є його основною діяльністю, він ловив її за загальним правилом природокористування, яке не вимагає дозволу. Співробітники Державної рибної інспекції вилучили рибу у Соколова та оштрафували на 750 грн. Соколов не погодився із вищезазначеним, оскаржив суд щодо дій Державної інспекції риби.

Визначити види правовідносин, які виникли. Які документи повинен був мати Соколов для торгівлі рибою на ринку? Надати правову оцінку позиції працівників Держрибінспекції. Надати правову оцінку позиції Соколова. Вирішити справу.

Тема 11. Правова охорона атмосферного повітря

1. Юридичні ознаки атмосферного повітря.
2. Юридична відповідальність за порушення атмосферного охоронного законодавства.

Завдання

Під час перевірки дотримання вимог екологічного законодавства ТОВ «Чутовський харчовий комбінат» (далі - ТОВ) удвічі перевищило допустимий рівень викидів в атмосферу. Підставою для таких висновків став розрахунок, підписаний ТОВ «Полтавська районна державна екологічна інспекція» директором ТОВ «Коцький». За результатами перевірки на ТОВ було подано скаргу про відшкодування шкоди, заподіяної надмірними викидами. Представник компанії в суді пояснив, що В. Підрахунок викидів, підписаний Коцьким, не може бути прийнятий до уваги, оскільки ця особа вже звільнена з посади директора через невідповідність, розрахунок

зроблений "із зворотною силою". Крім того, немає інших доказів порушень ТОВ, крім розрахунку.

Визначити види правовідносин, що виникли. Якими способами можна довести факти понаднормативних викидів? Надати правову оцінку позиції інспекції. Надати правову оцінку позиції ТОВ. Вирішити справу

Тема 12. Правове регулювання національної екологічної мережі України

1. Правовий режим полезахисних природних (лісових) смуг.
2. Правовий режим водно-болотних угідь, що мають міжнародне значення
3. Юридична відповідальність за порушення законодавства про екомережу

Завдання

1. У Вінницькій області депутати Печерської сільської ради в Тульчинському районі вирішили зберегти фонд заповідника - місцевий ландшафтний заказник "Прибуцький" та підтримали прогнозований регіональний ландшафтний парк заповідника "Середнє Побужжя". Територіальна громада села Печера є користувачем об'єкта, що охороняється, у зв'язку з цим сільський голова с.Печера почав скасовувати захищений режим, який нібито перешкоджає випасу худоби та землекористуванню, і навіть звернувся до Державного департаменту екологічних розбіжностей зі скаргою на Держуправління охорони навколишнього природного середовища, яке не погоджувалось на зміну заповідного режиму цінних земель.

Дати характеристику правовідносинам, що склалися. Які органи мають повноваження щодо оголошення об'єктів природозаповідного фонду? Чи підлягає скарга задоволенню? Вирішити справу.

2. Під час обговорення проекту організації рекреаційної зони міста обласного значення найбільше обговорення на засіданні обласної ради викликали положення про регіональний ландшафтний парк (включення

регульованих та стаціонарних рекреаційних зон у відведену зону). Зоопарк місцевого значення, ботанічний сад національного значення та зелена зона лісопарку навколо міста 10 га на населення 1,5 тис..З метою управління відповідною зоною та надання рекреаційних послуг створюється комунальне підприємство обласної ради «Рекреація». Головний санітарний лікар області заперечував проти затвердження поданого проекту організації рекреаційної зони, оскільки, так як в місті проживає майже 300 тис. осіб, поширення рекреаційної діяльності на вищевказані території призведе до порушення режиму їх відтворення та охорони. Крім того, проект не узгоджений із Державним управлінням охорони навколишнього природного середовища в області, також наявні скарги щодо порушення прав від окремих осіб, земельні ділянки яких підпадають під режим рекреаційної зони. Незважаючи на ці заперечення, проект було затверджено рішенням обласної ради. Прокурор району заперечив проти рішення як незаконного.

Визначити види правовідносин, які виникли. Який порядок створення рекреаційних зон передбачено чинним законодавством? Надати правову оцінку проекту з позицій його відповідності чинному законодавству. Чи підлягає протест прокурора задоволенню? Вирішити справу

Тема 13. Правове забезпечення екологічної безпеки

1. Правове регулювання поводження з генетично-модифікованими організмами.
2. Правове регулювання ядерної та радіаційної (радіоекологічної) безпеки.

Завдання

1. Чернівецька державна екологічна інспекція підготувала та подала на затвердження Голові Чернівецької районної державної адміністрації (далі – ОДА) Правила охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів і забезпечення екологічної безпеки в області. При затвердженні проекту правил головний санітарний працівник

заперечив розділ, що визначає захист життя та здоров'я людей від проявів техногенних та надзвичайних ситуацій, вважаючи, що такі заходи повинні здійснюватися на базі регіональної громади охорони здоров'я населення „Здоров'я Буковини” та санітарно-епідемічного законодавства України. Незважаючи на позицію санітарного лікаря, правила набрали чинності за розпорядженням голови Чернівецької облдержадміністрації. Санітарний лікар оскаржив наказ до обласної ради.

Визначити види правовідносин, які виникли. Чи відповідають положення Програми та її прийняття чинному законодавству? Чи підлягає скарга санітарного лікаря задоволенню? Вирішити справу.

2. Рішенням Київської міської ради (далі - Київська міська рада) комунальному підприємству "Київпарксервіс" (далі - КП) надано право стягувати плату за паркування транспортних засобів на центральних вулицях Києва 10 грн парковки на одну годину. Воніч П., який часто залишає свій автомобіль у центрі столиці з особистих та ділових питань, оскаржив рішення Київради в суді, зазначивши, що вулична земельна ділянка з її юридичним статусом є земельною ділянкою загального користування, використання якої є безкоштовно. . На додаток до вищезазначеного, с. Воніч зазначив, що Київрада не має права змінювати відповідні земельні ділянки як земельні ділянки загального користування та встановлювати плату за їх використання. Київська міська рада заперечила проти позову, зазначивши, що його рішення було законним, а П. Воніч не мав права оскаржувати це взагалі.

Визначити види правовідносин, що виникли. Чи відповідає рішення Київради нормам чинного екологічного законодавства України щодо загального природокористування? Надати правову оцінку позиції Войнич П. Надати правову оцінку позиції Київради. Вирішити справу.

Тема 14. Державне управління в галузі охорони довкілля

1. Повноваження в галузі охорони довкілля органів державного управління загальної компетенції.
2. Правове регулювання державного екологічного контролю.
3. Правове регулювання екологічного інформаційного забезпечення

Завдання

1 Державне підприємство "Дельта-Л" розробив робочий проект будівництва глибокого водно-транспортного каналу Дунай-Чорне море на українській ділянці Дельти та отримав звіт екологічного експерта щодо ОВНС цього проекту. Директор громадської організації "Екоправо-Львів" подав позов про скасування звіту державної екологічної експертизи, який нам надало Міністерство навколишнього середовища України. Позивач просить суд: 1) зобов'язати державне підприємство "Дельта-Л". Проведення громадських слухань або відкритих засідань для оцінки громадської думки щодо оцінки впливу робочого проекту на навколишнє середовище та надання можливості позивачу взяти участь у проведенні повторної державної екологічної експертизи проекту у складі державних комісій екологічних експертів; 2) Скасувати висновок державної екологічної експертизи щодо робочого проекту "Створення глибоководної навігаційної лінії" Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти, I етап ".Недійсним

Визначити види правовідносин, що склалися. Які особливості процедури ОВНС? Який порядок проведення державної екологічної експертизи? Який порядок проведення громадської екологічної експертизи? Чи законні вимоги „Екоправо-Львів” Вирішити справу.

2. Через незадовільний стан збереження природних ресурсів в Донецькій області обласна рада прийняла рішення, яке передбачає:

1. Тимчасову заборону полювання на мисливських територіях області.
2. Заборона спортивного та рекреаційного риболовлі в регіоні.

3. Заборона плавання у водних об'єктах, загального користування.
4. Зобов'язання промислових підприємств висаджувати прилеглі земельні ділянки.
5. Ввести плату від суб'єктів підприємницької діяльності для покращення стану природних ресурсів.
6. Створення трьох ландшафтних парків в регіональному регіоні шляхом розширення обмежень на використання природних ресурсів через статус цих об'єктів

Визначити види правовідносин, що склалися. Проаналізувати законність даного рішення. В якому порядку і ким можуть бути запроваджені кожне з перелічених обмежень?

Тема 15. Юридична відповідальність за екологічні правопорушення

1. Адміністративно-правова відповідальність за екологічні правопорушення.
2. Дисциплінарна відповідальність за екологічні правопорушення.

Теми для рефератів

1. Юридична відповідальність за самовільне заволодіння земельною ділянкою.
2. Юридична відповідальність у сфері поводження з небезпечними відходами.
3. Юридична відповідальність у сфері поводження з генетичномодифікованими організмами.
4. Юридична відповідальність у сфері радіоекологічної безпеки.

Завдання

Головне управління по боротьбі з організованою злочинністю МВС України розпочало кримінальну справу про передачу приватної власності на два

острови на річці Дніпро та навколишній акваторії. Розслідування виявило, що земельні ділянки в місті Українка в Обухівському районі загальною площею 37 гектарів, ймовірно, були передані 19 студентам місто Київ. Ці особи про це нічого не знали. Земельні ділянки продавались кілька разів. До цього часу вони будують будинки, а також розширюють земельну ділянку, засипаючи її піском. Дозвіл на передачу землі надав голова Обухівської районної державної адміністрації, який прийняв своє рішення за вказівкою Державного комітету земельних ресурсів, який прийняв рішення про поліпшення житлових умов учнів. Керівник управління земельних ресурсів району пояснив, що йому не було дозволено особисто передавати території на острови, рішення прийняв один з його попередників. Він також зазначив, що причин для страху немає, оскільки на ці ділянки не видано державних актів, тому острови ще не приватні.

Визначити правовідносини, що виникають у даному випадку. Чи правомірним є рішення про передачу островів у приватну власність? Яка відповідальність встановлена за вказані порушення законодавства? Вирішити справу.

Тема 16. Правовий режим об'єктів особливої охорони.

1. Загальна характеристика земель оздоровчого призначення та їх правового режиму.
2. Правовий режим земельних ділянок державних сільськогосподарських підприємств та організацій.

Питання для обговорення

1. Що таке правовий режим?
2. Що належить до об'єктів особливої охорони?

Теми для рефератів

1. Правовий режим охорони природних об'єктів природно-заповідного фонду.

2. Класифікація правових режимів об'єктів особливо охорони об'єктів особливої охорони.
3. Правовий режим охорони штучно створених об'єктів природно-заповідного фонду.
4. Правовий режим використання та охорони природних ресурсів й умов територій, що підлягають особливій охороні.

ГЛОСАРЬ

1. *Екологічне правопорушення* – це винне, протиправне діяння (дія чи бездіяльність), що посягає на екологічний правопорядок, спричиняє шкоду навколишньому природному середовищу або створює реальну загрозу заподіяння такої шкоди і тягне за особою застосування заходів юридичної відповідальності.
2. *Юридична відповідальність за екологічні правопорушення* — це специфічна форма суспільних відносин, в яких за допомогою правових норм та ін. юридичних засобів забезпечується добровільне чи примусове виконання винними особами вимог екологічної безпеки, ефективне використання природних ресурсів, охорона навколишнього природного середовища або покладається обов’язкове виконання ін. обов’язків за допущене екологічне правопорушення.
3. *Дисциплінарна відповідальність за екологічні правопорушення* — це різновид юридичної відповідальності, яка застосовується до винних осіб за протиправні дії, що порушують екологічні вимоги у процесі невиконання функціональних обов’язків та ін. вимог дисципліни праці, пов’язаних з використанням природних ресурсів, охороною навколишнього природного середовища, забезпеченням екологічної безпеки.
4. *Адміністративна відповідальність за екологічні правопорушення* — це різновид суспільних відносин, у яких застосовуються заходи адміністративного впливу (стягнення) за винні і протиправні діяння, що порушують встановлений порядок використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки та екологічні права громадян.
5. *Кримінальна відповідальність за екологічні злочини* — це стан розвитку суспільних відносин, в якому реалізуються засоби кримінально-правового покарання осіб, винних у здійсненні екологічного правопорушення з високим рівнем екологічного ризику і екологічної небезпеки для

навколишнього природного середовища, природних ресурсів, життя і здоров'я людей.

6. *Охорона права власності* - це створення через нормотворчий процес і практичну діяльність відповідних державних органів умов, які сприяють функціонуванню та розвитку відносин власності у суспільстві і попереджають вчинення правопорушень у цій сфері.
7. *Екологічне право як галузь права* – це сукупність встановлених державою правових норм, що регулюють відносини з приводу охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання та відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки.
8. *Екосистема* - це сукупність живих організмів, включаючи бактерії, гриби, водорості, рослини та тварини всіх таксономічних груп, та середовище їх співіснування, єдине та єдине функціональне ціле, як результат взаємозалежності та причинності.
9. *Державна лісова охорона* – це спеціально уповноважена державна служба, що здійснює правозастосовні та правоохоронні функції у сфері лісового господарства.
10. *Право природокористування* - процес раціонального використання людиною природних ресурсів для задоволення різних потреб та інтересів.
11. *Екологічний контроль* - це діяльність відповідних суб'єктів, яка спрямована на виконання вимог екологічного законодавства усіма державними органами, підприємствами, установами, організаціями, громадянами
12. *Водний кадастр* - Систематизація водопостачання водних ресурсів. Водопостачання водних об'єктів: морів, портів, річок, озер, водоносних горизонтів, водоносних горизонтів підземних вод, водокористування, а також водопостачання у вигляді водопостачання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Органи державної влади у галузі екології: збірник нормативно-правових актів України / ред. Г.І. Балюк [та ін.]; Київський національний університет імені Тараса Шевченка, юридичний факультет, кафедра екологічного права.
2. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: ТОВ "Вид-во "Юрид. думка"
3. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року
4. Екологічне право України. Навчальний посібник. 2-е видання: доповнене та перероблене / Л.О. Бондар, В.В. Курзова. – Вид-во «Бурун Книга».
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року
6. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року
7. Кодекс України про надра від 27 липня 1994 р
8. Тваринний світ України: правова охорона, використання та відтворення / Г.І. Балюк, О.О. Погрібний, Ю.С. Шемшученко та ін.;
9. Екологічне право України: підруч. для студ. вищих навч. закладів / за ред. Каракаша І.І. – Одеса: Фенікс, 2012.
10. Екологічне право України. Навчальний посібник. 2-е видання: доповнене та перероблене / Л.О. Бондар, В.В. Курзова.
11. Науково-практичний коментар Водного кодексу України / За заг. ред. Н.Р. Кобецької.
12. Лісовий кодекс України
13. Про затвердження Порядку справляння збору за спеціальне використання лісових ресурсів та користування земельними ділянками лісового 59 фонду: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 липня 1998 р. № 1012

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ(ЗАОЧНОЇ) ФОРМИ НАВЧАННЯ

1. Поняття екологічного права.
2. Предмет і метод екологічного права.
3. Об'єкти екологічного права.
4. Принципи та система екологічного права
5. Поняття та види джерел екологічного права.
6. Поняття та зміст управління в галузі екології.
7. Принципи державного управління в галузі екології.
8. Методи державного екологічного управління.
9. Функції державного управління в галузі екології.
10. Поняття та елементи еколого-правового статусу людини і громадянина.
11. Види екологічних прав громадян.
12. Поняття, зміст та форми права власності на природні ресурси.
13. Поняття права природокористування.
14. Види права природокористування.
15. Принципи права природокористування.
16. Поняття екологічної безпеки та її правові основи
17. Правове регулювання ядерної та радіаційної безпеки .
18. Правова охорона довкілля від забруднення відходами
19. Особливості правового регулювання.
20. Поняття відповідальності за порушення екологічного законодавства.
21. Підстава відповідальності в галузі екології
22. Кримінальна відповідальність за екологічні злочини..
23. Адміністративна відповідальність за екологічні правопорушення.
24. Дисциплінарна відповідальність в галузі екології.

25. Цивільно-правова відповідальність за порушення екологічного законодавства.
26. Поняття права землекористування.
27. Об'єкти та суб'єкти права землекористування.
28. Права та обов'язки власників землі і землекористувачів.
29. Правове регулювання охорони та раціонального використання земель.
30. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства.
31. Поняття права водокористування та правової охорони вод.
32. Управління у галузі охорони та використання надр.
33. Правове регулювання охорони рослинного світу.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Критерії оцінювання:

1) Оцінка «відмінно» ставиться у разі виконання всіх перелічених вище вимог. Вміння аналізувати і практично застосовувати власні судження і знання нормативних джерел і актів. Відповідне і акуратне оформлення роботи.

2) Оцінка «добре» виставляється у випадку, коли завдання в цілому виконано з використанням головних вимог, але студентом допущені незначні помилки в назвах документів, статтях, незначних фактах, прізвищах тощо. Оцінка «добре» може бути виставлена у випадку неакуратного виконання робіт і перекреслення, невідповідне оформлення основних доповідей. Немовне виконання практичної частини завдання (задачі).

3) Оцінка «задовільно» виставляється в разі неповного висвітлення питань, недостатнього знання фактичного матеріалу, помилками в аналізі нормативних актів щодо істотних питань, не вирішення практичної частини роботи (задачі).

4) Оцінка «незадовільно» виставляється у випадку коли: студент допускає грубі помилки у фактичному матеріалі; не вміє аналізувати нормативні акти і інші джерела.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка	
За 100 – бальною шкалою	Для екзамену
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ТА САМОСТІЙНИХ
РОБІТ
З ДИСЦИПЛІНИ
«ПРИРОДООХОРОННЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА
ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО»
для студентів денної та заочної форм навчання
галузі знань 10 Природничі науки
спеціальності 101 Екологія

Комп'ютерний набір і верстка: Пархоменко Марина Миколаївна

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

85300, м.Покровськ, пл.Шибанкова, 2021